

STANOWISKO
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
z dnia 28 listopada 2016 r.

w sprawie **budowy pomnika Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939**

Radni Województwa Kujawsko-Pomorskiego w celu krzewienia wartości patriotycznych, wiedzy i pamięci o losach mieszkańców regionu poległych i zamordowanych podczas II wojny światowej, a także przez wzgląd na doniosłość wydarzeń, także tych dramatycznych, wzbogacających historię i dziedzictwo regionu pragną zainicjować upamiętnienie cywilnych Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939 w postaci budowy pomnika.

Otrzymują:

1. Przewodniczący Sejmiku Województwa Pomorskiego,
2. Marszałek Województwa Pomorskiego,
3. Przewodniczący Rady Miasta Torunia,
4. Prezydent Miasta Torunia,
5. Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku.

UZASADNIENIE

Po napaści Niemiec na Polskę w 1939 r. władze niemieckie przystąpiły do akcji „odpolszczenia” (Entpolonisierung) ziem polskich, które bezpośrednio przyłączono do III Rzeszy. W tym celu rozpoczęto masowe rozstrzeliwania polskiej ludności cywilnej uznanej za „element antyniemiecki” w tym kobiet i dzieci. Akcję tę przeprowadzono w co najmniej 359 miejscowościach w całej Polsce, podzielonej przez okupanta na okręgi. Egzekucje pochłonęły życie 10 000 osób w Okręgu Rzeszy Kraju Warty, 1 500 osób w Prowincji Górny Śląsk, 1 000 osób w Rejencji Ciechanowskiej oraz 5 000 osób w Generalnym Gubernatorstwie. Jednak do największych zbrodni na terenie okupowanej Polski doszło w granicach przedwojennego województwa pomorskiego ze stolicą w Toruniu, gdzie w piaskowniach, lasach i dołach śmierci zamordowano około 30 000 obywateli II Rzeczypospolitej. Głównymi sprawcami ludobójstwa byli członkowie organizacji Selbstschutz Westpreussen skupiającej miejscowych Niemców, działających pod nadzorem SS. Całkowita liczba ofiar zbrodni pomorskiej jest niemożliwa do ustalenia w wyniku zniszczenia dokumentacji oraz zacierania śladów zbrodni poprzez wydobycie i spalenie latem 1944 r. ciał ofiar. Większość ze sprawców uniknęła pociągnięcia do odpowiedzialności karnej.

Po 77 latach od tych dramatycznych wydarzeń społeczność województwa kujawsko-pomorskiego pragnie przystąpić do realizacji przedsięwzięcia, którego owocem powinien być materialny ślad w postaci pomnika upamiętniającego tysiące Pomorzan zamordowanych w bestialski sposób jesienią 1939 r. Warto podkreślić, że lokalizacja pomnika w Toruniu, przedwojennej stolicy województwa pomorskiego znajduje akceptację i zrozumienie także wśród władz i środowisk naukowych współczesnego województwa pomorskiego, które wyraziły chęć ścisłej współpracy w dążeniu do realizacji założonego celu. Wsparcie w tym względzie okazuje również Instytut Pamięi Narodowej – instytucja, która w myśl znowelizowanych przepisów przejęła kompetencje Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa i sprawuje nadzór merytoryczny nad tą tematyką. Jednym z podstawowych założeń jest skupienie wokół tego projektu jak najszerszej grupy osób, mieszkańców obu regionów, którzy poprzez bezpośrednie lub pośrednie zaangażowanie w proces powstawania pomnika, staliby się kustoszami pamięci o ofiarach zbrodniczej działalności Selbstschutz Westpreussen.